

A közös agrárpolitika 2013 utáni időszakra szóló, előrettekintő programterve

Az Európai Bizottság ma közleményt adott ki „A KAP jövője 2020-ig: az élelmezési, a természetes erőforrásokat érintő és a területi kihívások kezelése” címmel. A közleményben megfogalmazott reform illeszkedik a fenntartható, intelligens és inkluzív növekedésre ösztönző Európa 2020 stratégiához: célja, hogy Európa mezőgazdasága dinamikusabbá, versenyképesebbé és hatékonyabbá váljon. A közlemény három lehetőséget körvonalaz a további reformra. A hivatalos jogalkotási javaslatokat a Bizottság ezen elképzelések megvitatását követően, 2011 közepén fogja előterjeszteni.

A közlemény ismertetésekor Dacian Cioloș, az EU mezőgazdasági és vidékfejlesztési biztosa hangsúlyozta, hogy „zöldebb, méltányosabb, hatékonyabb és eredményesebb” KAP-ra van szükség. Hozzátette: „A KAP nem csak a gazdálkodók, hanem valamennyi európai polgár – a fogyasztók és adófizetők – érdekeit szolgálja. Ezért rendkívül fontos, hogy politikánkat a széles nyilvánosság számára közérthető módon dolgozzuk ki, egyértelművé téve a gazdálkodók által az egész társadalom számára nyújtott előnyöket. Az európai mezőgazdaságnak nemcsak gazdasági, hanem környezeti értelemben is versenyképesnek kell lennie.”

A Bizottság az év korábbi szakaszában nyilvános vitát és nagyszabású konferenciát rendezett a KAP jövőjéről. A hozzászólások nagy többsége a KAP-ra vonatkozóan három fő célkitűzést állapított meg:

- **fenntartható élelmiszertermelés:** biztonságos és elegendő mennyiségű élelmiszer biztosítása a növekvő globális kereslet, a gazdasági válság és a nagyobb fokú piacingadozás figyelembevételével, az élelmiszerbiztonság fokozása érdekében;
- **fenntartható gazdálkodás a természeti erőforrásokkal és éghajlatváltozás elleni küzdelem:** a gazdálkodóknak a környezeti szempontokat gyakran a gazdaságossági szempontok elé kell helyezniük, ezeket a költségeket azonban a piac nem kompenzálja;
- **a területi egyensúly és a vidéki térségek sokszínűségének megőrzése:** a mezőgazdaság továbbra is az egyik legfőbb gazdasági és társadalmi hajtóerő a vidéki területeken, továbbá fontos tényező a vidék élhetőségének megőrzésében.

A közlemény áttekinti azokat a jövőbeli eszközöket, amelyek leginkább alkalmasak lehetnek a fenti célok elérésére. A **közvetlen kifizetésekre** vonatkozóan a közlemény kiemeli, hogy a támogatások **újraelosztása, átalakítása és célzottabbá tétele** rendkívül fontos, mint ahogyan az is, hogy ez objektív és méltányos szempontok alapján, **az adófizetők számára közérthető módon** történjen. E támogatások rendszerének kialakításakor gazdaságossági és környezeti szempontokat is figyelembe kell venni (tekintettel egyrészt a közvetlen kifizetések „jövedelem-támogatási” jellegére, másrészt tükrözve a gazdálkodók által termelt közjavakat), **az aktív gazdálkodók célzottabb támogatása** mellett. A támogatások méltányosabb elosztását gazdaságilag és politikailag megvalósítható módon, a nagyobb fennakadások elkerülése érdekében átmeneti időszak biztosításával kell megszervezni.

A lehetséges közelítésmódok egyike az alapszintű jövedelemtámogatás (mely régióként egységes lehetne, azonban nem lenne átalányjellegű az EU-ban, új kritériumokon alapulna, és maximalizált lenne); ezenfelül kötelező környezetvédelmi kifizetés járna azokért a további (éves szintű) tevékenységekért, amelyek többet teljesítenek az alapvető feltételelességgel kapcsolatban előírtaknál (például takarónövényzettel való borítás, vetésforgó, állandó legelő vagy ökológiai célú ugaroltatás); ezt uniós szinten meghatározott, különleges természeti korlátokra vonatkozó kifizetések és a vidékfejlesztési intézkedések keretében kifizetett összegek egészítenék ki; ezenfelül egy korlátozott mértékű, termeléstől függő kifizetési lehetőség állna rendelkezésre a különlegesen kímélő típusú gazdálkodás részére (hasonlóan a KAP állapotfelmérése keretében, a 68. cikkben bevezetett jelenlegi lehetőséghez). Egy egyszerű, testreszabott támogatási rendszer fokozná a kis gazdaságok versenyképességét, csökkentené a bürokráciát és hozzájárulna a vidéki területek életképességéhez.

A piaci intézkedéseket, köztük az állami intervenciót és a magánraktározási támogatást illetően valószínűleg lenne mozgástér az intézkedések **korszerűsítésére és egyszerűsítésére**, valamint lehetőség szerint új elemek bevezetésére **az élelmiszerlánc működésének javítására** tekintettel. Noha az említett mechanizmusok voltak a KAP hagyományos eszközei, az egymást követő reformok fokozták az unió mezőgazdaságának piacorientáltságát, és ezek az intézkedések immár csak a biztonsági háló szerepét töltik be, olyannyira, hogy a közraktárak gyakorlatilag már meg is szűntek. A piaci intézkedések a közelmúltban, 1991-ben még a KAP-kiadások 92%-át tették ki, 2009-ben viszont a KAP költségvetésének már csak 7%-át fordították erre a célra.

A **vidékfejlesztési politika** elősegítette a mezőgazdasági ágazat és a vidéki területek gazdasági, környezeti és társadalmi fenntarthatóságát, azonban erős igény jelentkezik arra, hogy horizontális módon valamennyi programba teljes körűen integrálják a **környezetvédelmi, éghajlat-változási és innovációs** szempontokat is. A közvetlen értékesítés és a helyi piacok fontossága, valamint a fiatal gazdálkodók és a piacra újonnan belépők különleges igényei a figyelem középpontjába kerültek. Az új KAP-ba még jobban beépül majd a LEADER-megközelítés. A nagyobb hatékonyság érdekében felmerült az eredményközpontúbb megközelítés felé való elmozdulás lehetősége is, lehetőség szerint a célok számszerűsítésével. A jövőbeli vidékfejlesztési politika új elemét kell, hogy képezze egy olyan **kockázatkezelési eszköztár**, amely elősegíti a piaci bizonytalanságok és a bevételingadozás jobb kezelését. A termelési és bevételi kockázatok kezelésére különböző opciókat kell elérhetővé tenni a tagállamok számára egy új, WTO-kompatibilis bevételstabilizáló eszköztől kezdve a biztosítási eszközök és befektetési alapok fokozott támogatásáig. A közvetlen kifizetésekhöz hasonlóan a támogatásokat objektív szempontok alapján újra el kell osztani, ám a lehető legkisebbre korlátozva a jelenlegi rendszer esetleges komoly fennakadásait.

Az említett főbb kihívások kezelése érdekében a közlemény a KAP jövőbeli irányára vonatkozóan három lehetőséget körvonalaz: **1) a KAP legégetőbb hiányosságainak kiigazítása fokozatos változtatásokkal, 2) a KAP zöldebbé, méltányosabbá, eredményesebbé és hatékonyabbá tétele, valamint 3) a jövedelemtámogatás és a piaci intézkedések helyett a környezeti és éghajlatpolitikai célok előtérbe helyezése.** A Bizottság mindhárom lehetőségre vonatkozóan javasolja **a jelenlegi, kétpilléres szerkezet fenntartását.** Az 1. pillér a közvetlen kifizetéseket és piaci intézkedéseket tartalmazza, amelyekre vonatkozóan a szabályokat egyértelműen uniós szinten határozzák meg, a 2. pillér pedig a többéves vidékfejlesztési intézkedéseket öleli fel, amelyekre vonatkozóan a lehetőségek keretét szintén uniós szinten határozzák meg, de a programok végső kiválasztása a tagállamok vagy a régiók hatásköre, közös igazgatás keretében. További közös elem mindhárom lehetőség tekintetében az az elgondolás, hogy **a közvetlen kifizetések jövőbeli rendszerét nem múltbeli referencia-időszakok, hanem objektív kritériumok alapján kell meghatározni.** „A jelenlegi rendszer eltérő szabályokat tartalmaz az EU-15-re és az EU-12-re vonatkozóan, és ez 2013 után már nem tartható fenn”, amint azt ma Ciolos biztos hangsúlyozta. A vidékfejlesztési előirányzatok tekintetében is objektívabb kritériumokra van szükség.

További információk:

melléklet: a szakpolitikai lehetőségek leírása

honlap: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/communication/index_en.htm

[MEMO/10/587](#)

MELLÉKLET: A három szakpolitikai lehetőség leírása

	Közvetlen kifizetések	Piaci intézkedések	Vidékfejlesztés
1. lehetőség	A közvetlen kifizetések tagállamok közötti méltányosabb elosztása (a közvetlen kifizetések jelenlegi rendszerének megváltoztatása nélkül)	A kockázatkezelési eszközök erősítése Adott esetben a meglévő piaci eszközök korszerűsítése és egyszerűsítése	Az állapotfelmérésen alapuló azon tendencia fenntartása, mely az éghajlatváltozással, a vízzel, a biodiverzitással, a megújuló energiával és az innovációval összefüggő kihívások kezelésének fokozott támogatását jelenti.
2. lehetőség	A közvetlen kifizetések tagállamok közötti méltányosabb elosztása és a rendszer jelentős átalakítása. A közvetlen kifizetések a következőkből állnának: <ul style="list-style-type: none"> • jövedelemtámogatásul szolgáló alaptámogatás, • Kötelező további támogatás egyszerű, általános, éves és nem szerződéses alapú agrár-környezetvédelmi intézkedéseken keresztül megvalósuló, speciális, zöldebb közjavakra, mely az intézkedések végrehajtásához szükséges többletköltségeken alapul, • kiegészítő támogatás a különleges természeti korlátok ellentételezésére, • valamint egy önkéntes alapú, termeléstől függő, speciális ágazatokra és régiókra vonatkozó komponens¹; Új rendszer bevezetése a kis méretű gazdaságok részére. Alaptámogatási korlát bevezetése, a nagy mezőgazdasági üzemek vidéki foglalkoztatáshoz való hozzájárulásának figyelembevételével.	Adott esetben a meglévő piaci eszközök javítása és egyszerűsítése	A meglévő eszközök kiigazítása és kiegészítése az EU prioritásainak való jobb megfelelés érdekében, a támogatás középpontjába a környezetvédelmet, az éghajlatváltozást és/vagy a szerkezetátalakítást és innovációt helyezve, a regionális/helyi kezdeményezések támogatása mellett. A jelenlegi kockázatkezelési eszközök megerősítése és egy opcionális, a WTO „zöld dobozával” összeegyeztethető bevételstabilizáló eszköz bevezetése a jelentős bevételvesztések ellentételezésére. A támogatásoknak a tagállamok közötti bizonyos mértékű, objektív kritériumok alapján történő újraelosztása is szóba kerülhet.
3. lehetőség	A közvetlen kifizetések fokozatos megszüntetése jelenlegi formájukban Helyettük korlátozott kifizetések nyújtása környezetkímélő közjavak céljára, valamint a további, különleges természeti korlátokra vonatkozó kifizetések	Valamennyi piaci intézkedés eltörlése, a súlyos válságok esetén aktiválható, piaci zavarokra vonatkozó záradékok kivételének lehetséges fenntartásával	Az intézkedések elsősorban a környezetvédelemre és a éghajlatváltozásra koncentrálnának

¹ Ez megegyezne a jelenlegi, a 68. cikk alapján kifizetett termeléstől függő támogatással és egyéb, termeléstől függő támogatási intézkedésekkel.